

OD REDAKCJI

Polecamy Czytelnikom lekturę czwartego numeru *Roczników Pedagogicznych* zamykającego kwartalny cykl wydawniczy w roku 2021. Zgodnie z założeniami programowymi czasopisma przedstawiamy w nim rezultaty refleksji naukowej i efekty badań empirycznych w zakresie pedagogicznego oglądu rzeczywistości wychowawczej. Numer czwarty tradycyjnie ogniskuje zagadnienia związane subdyscyplinarnie z pedagogiką społeczną, pedagogiką rodziny i pedagogiką opiekuńczą.

Na zawartość numeru składa się jedenaście tekstów w dziale Artykuły oraz dwie recenzje i sprawozdanie z konferencji. Treść prezentowana w artykułach nawiązuje kolejno do aksjologicznej problematyki teorii i praktyki wychowania w zróżnicowanych środowiskach życia człowieka, następnie do zagadnień wzmacniania zasobów, pomocy i wspierania rodziny i jednostki zależnie od sytuacji i potrzeb indywidualnych oraz nawiązuje do socjokulturowego kontekstu funkcjonowania rodziny.

Pierwsze artykuły numeru odnoszą się do aksjologicznych kontekstów pedagogiki rodziny i pedagogiki społecznej. W artykule zatytułowanym *Dziecko w pedagogii biblijnej* Jan Kochel przedstawia jakie wartości i wskazania dla wychowania można odnaleźć w tekstach biblijnych. Mogą być one i są podstawą rozwoju teorii wychowania w rodzinie. Biblijna pedagogia, stawiając dziecko w centrum oddziaływań edukacyjnych, określa wyraźnie charakter relacji między rodzicem a dzieckiem. Stąd płynnie przesłanie co do powinności, obowiązków i praw uczestników tej relacji. Jak zauważa Autor, uważna lektura Pisma Świętego stanowi cenne źródło nauczania oraz duchową inspirację dla teologii wychowania. Magdalena Parzyszek w artykule *Pope Francis' Outlook on Conjugal Love as an Inspiration for the Pedagogy of the Family* wskazuje na potencjał nauczania Papieża Franciszka dla rozwoju myśli pedagogicznej o rodzinie. W tekście szczególnie odnosi się do rozumienia miłości małżeńskiej, jej przymiotów i przyczyn jej kryzysu we współczesnym świecie. Potrzebę zachowania aksjologicznych podstaw w pedagogice uzasadnia Mariusz Cichosz w artykule *Axiological Foundations of Social Pedagogy: Search Areas*. Autor przyjmuje perspektywę pedagogiki społecznej,

a więc uwzględniając zróżnicowaną obecność człowieka w relacjach społecznych i w środowiskach wychowawczych, wskazuje jak fundamentalne jest respektowanie wartości w odczytywaniu tradycji refleksji naukowej i w interpretacjach zmian dokonujących się współcześnie. Kolejny artykuł autorstwa Danuty Opozdy *Czystość jako wartość w opinii młodzieży o różnym poczuciu tożsamości płciowej w świetle badań pilotażowych* podejmuje temat czystości przedmałżeńskiej jako wartości. Artykuł ma formę komunikatu z przeprowadzonych badań i przedstawia opinię badanych na temat rozumienia czystości przedmałżeńskiej, jej atrybutów, przejawów, uwarunkowań, motywów jej zachowania.

Kolejne artykuły, prezentowane w numerze, zawierają treści istotne dla projektowania i realizacji działań pomocowych kierowanych do rodziny i jej członków. Problematykę tę otwiera artykuł Anny Błasiak i Ewy Dybowskiej zatytułowany *Wzmacnianie rezyliencji w rodzinie – współczesną potrzebą*. Autorki, podejmując zagadnienie rezyliencji rodziny, przedstawiły jej znaczenie dla optymalnego funkcjonowania jednostki w otoczeniu oraz w sytuacjach kryzysu i trudności, jakich doświadcza rodzina i jej członkowie. Nakreśliły wskazania istotne dla procesu wzmacniania rezyliencji w rodzinie. Natomiast Paulina Peret-Drażewska w artykule *Specyfika rozwoju okresu adolescencji. Implikacje dla praktyki wychowawczej* podjęła próbę sformułowania rekomendacji dla pracy wychowawczej z młodzieżą uwzględniając kontekst rozwojowych zmian dokonujących się w okresie adolescencji. Zwróciła uwagę na znaczenie znajomości zmian rozwojowych tego okresu dla lepszego funkcjonowania w relacjach tak młodzieży jak i dorosłych. W artykule *Dziecko w sytuacji rozwodu* Małgorzata Cywińska przedstawiła złożoność przeżyć i traumę, jakiej doświadcza dziecko rozwodzących się rodziców. Staje się ono nierzadko obiektem manipulacji, indoktrynacji i instrumentem w konflikcie rodziców, doznając przy tym frustracji wielu potrzeb. Autorka zauważa, że rozwód jest jednym z największych zagrożeń współczesnej rodziny, a wspieranie rodzin i ich dzieci w sytuacjach rozwodowych jest nie do przecenienia. W artykule podaje zatem przykłady form wsparcia psychologiczno-pedagogicznego. Agnieszka Regulska, Autorka następnego artykułu *Rodzina wobec pomocy osobom niesamodzielnym – wsparcie w środowisku lokalnym na przykładzie gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych*, zaprezentowała zagadnienia zorganizowanego wsparcia rodziny w realizacji funkcji opiekuńczych wobec niesamodzielnymi członków rodziny. Na podstawie analizy gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych Autorka dokonuje podsumowań co do możliwości, ograniczeń i niewydolności gmin w zakresie udzielanej pomocy rodzinie. Zagadnienia pomocy i wspierania rodziny prezentowane w niniejszym numerze zamyka artykuł Grażyny Gajewskiej *Troska o dziecko troską o jego opiekunów. Piecza zastępcza i adopcja w warun-*

kach pandemii. Porównanie wyników sondaży 2021 i 2009, w którym Autorka przedstawia tendencje zmian w pieczy zastępczej i stan wiedzy studentów na temat opieki rodzinnej, szkolnej, społecznego wsparcia rodziny, pieczy zastępczej i adopcji oraz działań systemowych. Zauważa też, że uzyskane wyniki i analizy porównawcze służą lepszemu przygotowaniu profesjonalistów i społeczeństwa do rozumienia i realizacji rodzicielstwa zastępczego.

W ostatnich dwóch artykułach szczególnie wyraźnie uwzględniono kontekst historyczno-kulturowy. Renata Doniec w tekście, zatytułowanym *Rodzina i rodzicielstwo w kulturze realnego socjalizmu – między ideologią a codziennością*, zarysowuje obraz funkcjonowania rodziny w okresie realnego socjalizmu lat siedemdziesiątych niejako w dwóch odrębnych wymiarach: oficjalnym – określanym przez aparat władzy i ideologię marksistowską oraz w nieoficjalnym – wyznaczonym tradycją i kulturą chrześcijańską. Autorka pokazuje jak różne sensy i znaczenia nadawano rodzinie w perspektywie oficjalnego i nieoficjalnego wymiaru.

Całość działu *Artykuły* zamyka tekst *Praca rodziców na wsi we wspomnieniach z dzieciństwa pokolenia Millenialsów* autorstwa Zdzisława Wołka. Procesy i zmiany ustrojowo-gospodarcze, poczynszy od lat siedemdziesiątych, stanowią istotny kontekst prowadzonych analiz. Autor dowodzi w artykule, że obraz pracy zawodowej rodziców jest ważnym czynnikiem warunkującym wyobrażenia o aktywności zawodowej ich dzieci. Wnioskuje, że gotowość do wytężonej pracy, nieustępliwość, gotowość do wyrzeczeń i podejmowania ciężkiego wysiłku stanowią główny kapitał, na gruncie którego kolejne pokolenie może tworzyć swoją tożsamość.

W dziale *Recenzje* znajduje się recenzja książki Moniki Sobkowiak *Jak wspierać rozwój przedszkolaka?* napisana przez Klaudię Dumę oraz recenzja książki autorstwa Bick-har Lamy z Uniwersytetu Edukacyjnego w Hong Kongu, zatytułowana *Wsparcie społeczne, dobrostan i rozwój nauczyciela* przygotowana przez Przemysława Kanioka.

Niniejszy numer kończy sprawozdanie Danuty Opozdy z ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. *W służbie dziecku – potrzeby na dziś i wyzwania na jutro*, która odbyła się online 18 marca 2021 roku, wpisującej się w cykl projektów naukowych Katedry Pedagogiki Rodziny realizowanych pod wspólnym tytułem *Rodzina w teorii i praktyce pedagogicznej*. Celem konferencji było podjęcie refleksji i dyskusji nad funkcjonowaniem rodziny w sytuacji pandemii COVID-19. Gościem honorowym konferencji był Rzecznik Praw Dziecka Pan Minister Mikołaj Pawlak.

W tym miejscu dziękujemy Autorom nadesłanych tekstów za zaangażowanie i inspiracje do dalszych poszukiwań, a Recenzentom za pracę, która przyczynia się do podniesienia jakości artykułów i tym samym jakości czwartego numeru czasopisma. Ufamy, że Czytelnicy odnajdą w nim interesujące tematy

zachęcające do refleksji i badań rzeczywistości wychowania oraz rekomendacje dla praktyki wychowawczej. Wszystkich Państwa zapraszamy do aktywnego udziału w powstawaniu kolejnego numeru i przesyłania artykułów o charakterze zarówno empirycznym jak i teoretycznym, sprawozdań i komunikatów, recenzji i polemik.

Dr hab. Danuta Opozda, prof. KUL
(Redaktor naukowy numeru)